Innkalling til møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Tirsdag 18. juni 2013 kl. 09:15.
Møterom 546

Innkalles:
Prodekan Knut Martin Tande (leder)
Hilde Hauge (a)
Erik Monsen (a)
Maria Vea Lund (b)
Nina Østensen (c)
Erling Ravnanger (d)
Hilde Fjærtoft Jansen (d)

Sekretær: johanne.spjelkavik@jurfa.uib.no

Neste møte:

Sak 45-13	**Orienteringssaker**
1	Protokoll fra SU 28. mai. Godkjent på sirkulasjon 30. mai ***OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.***
2	Fullmaktsvedtak **Det har ikke vært fullmaktsvedtak i perioden** Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til Johanne.spjelkavik@jurfa.uib.no De publiseres også sammen med innkallingen på Studieutvalgets nettside: http://www.uib.no/jur/om-fakultetet/styrer-og-utvalg-ved-det-juridiske-fakultet/studieutvalget/innkallinger-og-protokoller-2013
Sak 46-13	**Saker til drøftelse/høring/uttalelse**
1	Fra JSU: Henstilling til emneansvarlig: 1. Gjennomgang av kursoppgave («etterlesning») gjennomføres som hovedregel i alle kurs med kursoppgave. Momentliste/sensorveiledning bør foreligge. 2. Mer offensiv eksponering i litteraturlistene (hoved- og tilleggslitteratur) av fakultetets forskning.
SU uttaler	Studieutvalget slutter seg til studentutvalgets forslag, med forbehold når det gjelder retteveiledning til kursoppgavene. Forslagene formidles til emneansvarlige lærere i stuideårsmøtene som avholdes denne uken. (For første studieår, der møtet allerede er avholdt, formidles innspillet på annet vis.)
	Vedtakssaker
Sak 47-13	Møtekalender 2013/2014. Forslag vedlagt.
Vedtaksforslag	Møtetider for studieutvalget H13/V14 vedtas som foreslått.
Sak 48-13	EXFAC Juridisk forprøve Endring i tileggslitteraturen. Forslag fra emneansvarlig Ragna Aarlie
Vedtaksforslag	Endringene i tilleggslitteratur vedtas som foreslått, med virkning fra H13.
Sak 49-13	JUS251-1-A Arbeidslivets rett, JUS251-2-A Arbeidsrett I og JUS251-2-B Arbeidsrett II: Emnebeskrivelse; læringsmål og litteratur. Forslag fra emneansvarlig Tine Eidsvaag.
Vedtaksforslag	Endringer i læringsmål og litteratur vedtas som foreslått for JUS251-1-A Arbeidslivets rett, JUS251-2-A Arbeidsrett I og JUS251-2-B Arbeidsrett II.
Sak 50-13	JUS122 Erstatningsrett. Emnebeskrivelse: Prøvingsform, læringsmål, litteratur. Forslag fra emneasnvarlige Anne Marie Førsund og Bjarte Askeland.
Vedtaksforslag	Endringer i emnebeskrivelse for JUS122 Erstatningsrett vedtas som foreslått.
Sak 51-13	JUS131 Kontraktsrett II Kursansvar H13, litteratur. Forsalg fra Erik Monsen og Hilde Hauge.
Vedtaksforslag	Kursansvarlig for JUS131 Kontraktsrett II H13 blir Erik Monsen og Hilde Hauge. Tillegg i hovedlitteratur og tilleggslitteratur vedtas som foreslått.
Eventuelt	

Knut Martin Tande
Leder

Johanne Spjelkavik
Sekretær

Sak 46/13 – 1

Henstilling til kursansvarlig.

Det nærmer seg slutten av studieåret. Studentutvalget ønsker i denne forbindelse å komme med noen korte innspill til kursansvarlige ved planleggingen av neste år.

1. Bruk av etterlesninger.

Med dette mener vi en times gjennomgang av obligatorisk kursoppgave. Navnet har vi hentet fra Knut Martin Tande og kurset Erstatningsrett. Vi tenker at en slik gjennomgang bør skje ganske kort tid etter at besvarelsene er levert til retting. Dette har sammenheng med at det er da studentene har oppgaven best i minnet.

Et åpenbart spørsmål i denne forbindelse er hvor man skal finne tid til en slik forelesning. Mange kursansvarlige opplever i dag at tiden som er gitt til forelesninger er for liten.

Denne saken har vært gjenstand for gjentatte diskusjoner i referansegruppemøter det siste året. Studentutvalget har alltid en representant på disse møtene, og en ting vi har opplevd har gått igjen er at studentene ønsker at introduksjonen av kurset skal gjøres kortere slik at det gjøres plass en etterlesning. Bakgrunnen for dette er ganske enkel, studentene føler at de får mye igjen for denne undervisningsformen.

På et av referansegruppemøtene uttalte en kursansvarlig at han opplevde etterlesningene som psykoterapi da studentene fikk en avspenning fra flere travle dager med oppgaveskriving. Vi sier oss enige med denne treffende beskrivelsen!

I forlengelse av spørsmålet omkring etterlesninger kan det stilles spørsmål om den foreløpige sensorveiledningen som sendes til sensorene også bør gjøres tilgjengelig sammen med etterlesningen. Det er ikke til å komme forbi at dersom man skal ha etterlesninger, er det langt på vei dette dokumentet kursansvarlig tar utgangspunkt i ved gjennomgangen.

Vi har forståelse for at sensorveiledninger blir en prosess hvor man får tilbakemeldinger på hva studentene har skrevet og så skriver redigerer og endrer på sensorveiledningen. Det er likevel viktig å ha i mente kursoppgavens funksjon som læringsverktøy. Vi vil derfor avslutte dette punktet med å sitere hva prodekan i undervisning selv skriver om kursoppgaven i sine sensorveiledninger.

"Det understrekes at sensorenes kommentering av studentenes skriftlige arbeider, og særlig et så grundig arbeid som en besvarelse av en obligatorisk kursoppgave, utgjør ryggmargen i dagens undervisningsopplegg ved Det juridiske fakultetet i Bergen. Det er gjennom slike kommentarer at studentene kan få hjelp til å løfte sin juridiske kunnskap og sine juridiske ferdigheter til et høyere nivå."

2. Pensum med tilhørighet fra Bergen

Studentutvalget ønsker med dette å slå et slag for den litteraturen som lages på fakultet. Vi ønsker at denne i større grad gjøres tilgjengelig for studentene. Dette kan gi

inspirasjon til den unge forsker om at undervisningen er tett knyttet opp mot det forskningsarbeidet som til en hver tid finner sted på fakultet.

Et eksempel kan være fra Pengekravsrett. På årets referansegruppemøtet kom det frem at flere studenter ønsker at Rune Sæbøs bok om motregning ble gjort tilgjengelig elektronisk for studentene. En særlig grunn for dette var at det er få eksemplarer av boken på biblioteket, og at den er utsolgt fra forlaget.

En annen bok som ble trukket frem på det nevnte referansegruppmøte var boken til Miriam Skag om starttidspunkt for foreldelsesfrister. Vi mener at slike tilbakemeldinger viser interesse for eget studium og må hilses velkommen.

Vi mener selvfølgelig at hvorvidt man skal gjøre eget materiale tilgjengelig eller ei, må være opp til forfatteren selv. Tilgjengeliggjøringen kan også oppstille opphavsrettslige problemstillinger. En mulig mellomløsning kan være kompendium. Grunnen til at vi har pekt på Rune Sæbø er at han selv er positiv til at boken gjøres elektronisk tilgjengelig.

I tillegg finnes det mye juridisk litteraturer som kan benyttes, og disse har alle studenter tilgang til gratis gjennom Universitetet. For eksempel kan tidligere og fremtidige festskrifter være gullgruver for enkelte kurs. Det viktige, slik vi ser det, er at studentene gjøres oppmerksom på at de finnes, og at man gjør tilleggslitteratur tilgjengelig i den grad dette er mulig.

Det kan argumenteres med at slike tilførelser innebærer en snikinnføring av pensum. Men dersom kursansvarlig har i mente at det ikke kan kreves kunnskap om disse sidene av kurset ved eksamen, synes vi ikke at dette er problematisk.

Vi mener at denne situasjonen er lik den man kan se igjen i idrett. Enkelte spillere ønsker å være igjen på spillerfeltet og terpe på egne ting, selv om treningen er ferdig. Det er spillerens eget valg, men ofte gir denne treningen uttelling på seinere stadier i karrieren.

Med vennlig hilsen
For Juridisk Studentutvalg
Erling Kr. Ravnanger.

Tilbake til sakslisten

Sak 47/13

Møtekalender 2013/2014

Studieutvalget Tirsdager kl 09:15 – rom 546	Fakultetsstyret
27. august (frist 19. august)	11. september
17. september (frist 9. september)	
15. oktober (frist 7. oktober)	22. oktober
5. november (frist 28. oktober)	
3. desember (frist 25. november)	10. desember
21. januar (frist 13. januar)	4. februar
11. februar (frist 3. februar)	
11. mars (frist 3. mars)	18. mars
1. april (frist 24. mars)	6. mai
13. mai (frist 5. mai)	11. juni
17. juni (frist 9. juni)	

Påske uke 16, 2. påskedag 21. april
2. pinsedag 9. juni
Skolens høstferie er uke 41, 7. – 11. oktober:
http://www3.bergen.kommune.no/basic30/details/editFile.asp?func=edit&edkid=23370&objid=15363

Tilbake til sakslisten

Sak 48/13

EXFAC Juridisk forprøve – tilleggslitteratur

Forslag fra emneansvarlig Ragna Aarli (e-post 7/6-2013)

Endringer merket med **fet skrift** (nytt) og ~~gjennomstrekning~~ (utgår)

Kjernelitteratur:

- Bernt/Mæhle: Rett, samfunn og demokrati, Oslo 2007 kapittel 1-22. Til sammen ca. 300 sider.

Tilleggslitteratur:

- Bernt/Mæhle: Rett, samfunn og demokrati, Oslo 2007, kapittel 23.
- Hans Petter Graver: Rettsretorikk, Bergen 2011.
- Knophs oversikt over Norges rett, 13. utgave (Oslo 2009) §§ 1, 6, 8 punkt I og II, 9 punkt I, 11, 12, 119, 125.
- Pål A. Bertnes og Halvor Kongshavn: Praktisk rettskildelære – juridisk informasjonssøking (Oslo 2012).
- Roald Hopsnes og Bjørn Henning Østenstad: Oppgavebok i Forvaltningsrett I (Bergen 2003) Del III Juridisk metode og oppgaveteknikk pkt. 1 - 6.
- ~~Johs. Andenæs: Innføring i rettsstudiet, 6. utgave (Oslo 2002).~~
- **Erik Magnus Boe: Rettskildelære under debatt, Oslo 2012**
- Erik **Magnus** Boe: Innføring i juss. Juridisk tenkning og rettskildelære (Oslo, 2010).
- Torstein Eckhoff og Jan Helgesen: Rettskildelære, 5. utgave (Oslo 2001).

Tilbake til sakslisten

Sak 49/13

Til Studieutvalget, v/Johanne Spjelkavik

Fra kursansvarlig Arbeidsrett spesialemner, Tine Eidsvaag.

Forslag til endringer i spesialemnene JUS 251-1-A Arbeidslivets rett, JUS 251-2-A Arbeidsrett I og JUS 251-2-B Arbeidsrett II.

På bakgrunn av blant annet ny litteratur, vil jeg foreslå relativt omfattende endringer i fagenes betegnelser, godkjente hjelpemidler til eksamen, emnebeskrivelse og pensum.

Jeg ber om at endringene settes i verk fra og med høstsemesteret 2013. (Det haster altså litt med å få dem på plass.)

Forslagene gjelder:

1. Fagenes betegnelser:

«Arbeidsrett 1» bør endres til «Grunnleggende arbeidsrett».

«Arbeidsrett 2» bør endres til «Arbeidsrett fordypning».

Begrunnelse: Disse betegnelsene gir mer informasjon om innholdet i emnene.

(Betegnelsen på faget «Arbeidslivets rett» foreslås ikke endret.)

2. Godkjente hjelpemidler:

Særtrykk av arbeidsmiljøloven av 2005 skal ikke lenger være godkjent hjelpemiddel. Denne forandringen gjelder alle tre fag.

Begrunnelse: Etter at lovsamlingen nå kommer hvert år er det mindre behov for særtrykk.

(Hovedavtalen mellom LO og NHO for arbeidere skal stadig være godkjent hjelpemiddel for alle tre fag, her er det ingen endringer.)

3. Emnebeskrivelse/læringsutbytte/mål:

Emnebeskrivelsen endres på grunn av en endring av hvilke emner som tas opp i hhv Arbeidslivets rett; Arbeidsrett I (Foreslått «Grunnleggende arbeidsrett») og Arbeidsrett II (Foreslått: «Arbeidsrett fordypning»). Dessuten tilstrebes en modernisering av emnebeskrivelsen.

Forslag: Se nedenfor.

4. Pensum:

Pensum foreslås endret på grunn av at Henning Jakhellns lærebok fra 2006/2007 etter hvert er blitt noe utdatert, og det er ikke umiddelbare utsikter til noen ny utgave. Arne Fanebust kommer med en

ny utgave (2013) av sin Innføring i arbeidsrett, og denne foreslås tatt inn som pensum på Arbeidslivets rett/Grunnleggende arbeidsrett. Fanebusts lærebok tar for seg færre emner enn det Jakhellns lærebok gjorde. Dette gjør det praktisk med noen endringer i hva som tas opp på Arbeidslivets rett/Grunnleggende arbeidsrett. Det blir mindre kollektiv arbeidsrett, samtidig som noen emner som tidligere var tatt opp på Arbeidsrett II (særlig kontrolltiltak/behandling av personopplysninger) er overflyttet til Grunnleggende arbeidsrett.

Pensum på Arbeidsrett II/Arbeidsrett fordypning har alltid vært et «smertensbarn». Det er svært vanskelig å finne oppdatert og sammenhengende litteratur av rimelig størrelse. Jan Fougner m fl.s bok fra 2004, *Kollektiv arbeidsrett*, vil stadig danne ryggraden i pensum her. Den er av naturlige årsaker ikke oppdatert på arbeidstvistloven av 2012, men her er det få materielle endringer, og det vil være mulig å bruke et lovspeil ved innlæringen. Det er noen endringer med hensyn til hvilke deler av boken som er pensum.

I tillegg til Fougner benyttes noen artikler, et bokkapittel (her foreslås ingen endringer fra tidligere), samt noen utdrag fra offentlige dokumenter (dette er nytt).

Forslag: Se nedenfor.

FORSLAG:

A. Jus 251-1-A Arbeidslivets rett:

A1. Godkjente hjelpemidler:

Forslag: Særtrykk av arbeidsmiljøloven av 2005 utgår fra listen.

A2. Emnebeskrivelse og læringsutbytte/mål

Forslag: «*Emnebeskrivelse:*

Arbeidslivets rett tar for seg rettsreglene omkring inngåelse av arbeidsavtaler, arbeidsgivers og arbeidstakers rettigheter og plikter mens arbeidsforholdet består og reguleringen av opphør av arbeidsavtaler. I tillegg tar vi opp kravene til arbeidsmiljøet. Faget tar sikte på å gi en oversikt over arbeidsrettens individuelle del. Den viktigste lov som regulerer den individuelle arbeidsretten er arbeidsmiljøloven, men en god del andre lover har betydning på det arbeidsrettslige området; blant annet tjenestemannsloven, ferieloven, personopplysningsloven og flere likebehandlingslover. I tillegg vil tariffavtaler og individuelle arbeidsavtaler fastlegge rettigheter og plikter i det enkelte arbeidsforhold.

Læringsutbytte/mål

Det kreves god kjennskap til den individuelle arbeidsrettens regler om inngåelse og opphør av arbeidsforhold og om rettigheter og plikter mens arbeidsforholdet består. Det kreves også god kjennskap til arbeidsmiljøreguleringen. I tillegg skal studentene ha oversikt over hva en tariffavtale er og av virkningene av at tariffavtale er inngått.

Etter endt kurs skal studentene kunne drøfte og ta stilling til rettsspørsmål på den individuelle arbeidsrettens område. Studentene skal kunne utrede og løse spørsmål som knytter seg til rettigheter og plikter i arbeidsforhold, herunder også individuelle rettigheter som har utspring i

tariffavtaler. De skal kunne gjøre rede for grunnleggende metodiske spørsmål, bakgrunn og begrunnelser for reglene og for rettspolitiske perspektiver.»

A3. Pensum

Forslag til nytt pensum: Arne Fanebust: Innføring i arbeidsrett, 2013, s. 15-257 og s. 265-315, tilsammen 292 sider.

(Dette erstatter gjeldende pensum).

B. Jus 251-2-A Arbeidsrett I

B1. Betegnelse:

Forslag: Fagets navn skal være «Grunnleggende arbeidsrett».

B2. Godkjente hjelpemidler til eksamen:

Forslag: Særtrykk av arbeidsmiljøloven av 2005 utgår fra listen.

B3: Emnebeskrivelse/læringsutbytte/mål.

Jus 251-2-A Grunnleggende arbeidsrett.

Forslag:

«Emnebeskrivelse:

«Grunnleggende arbeidsrett» omhandler arbeidsforhold og arbeidsavtaler. Det er et kontraktsrettslig fag, men med innslag av blant annet forvaltningsrett. «Grunnleggende arbeidsrett» tar for seg rettsreglene omkring inngåelse av arbeidsavtaler, arbeidsgivers og arbeidstakers rettigheter og plikter mens arbeidsforholdet består og reguleringen av opphør av arbeidsavtaler. I tillegg tar vi opp kravene til arbeidsmiljøet. Faget tar sikte på å gi en oversikt over arbeidsrettens individuelle del. Den viktigste lov som regulerer individuelle arbeidsrett er arbeidsmiljøloven, men en god del andre lover har betydning på det arbeidsrettslige området; blant annet tjenestemannsloven, ferieloven, personopplysningsloven og flere likebehandlingslover. I tillegg vil tariffavtaler og individuelle arbeidsavtaler fastlegge rettigheter og plikter i det enkelte arbeidsforhold.

Læringsutbytte/mål

Det kreves god kjennskap til den individuelle arbeidsrettens regler om inngåelse og opphør av arbeidsforhold og om rettigheter og plikter mens arbeidsforholdet består. Det kreves også god kjennskap til arbeidsmiljøreguleringen. I tillegg skal studentene ha oversikt over hva en tariffavtale er og av virkningene av at tariffavtale er inngått.

Etter endt kurs skal studentene kunne analysere, drøfte og ta stilling til rettsspørsmål på den individuelle arbeidsrettens område. Studentene skal kunne utrede og løse spørsmål som knytter seg til rettigheter og plikter i arbeidsforhold, herunder også individuelle rettigheter som har utspring i tariffavtaler. De skal kunne gjøre rede for metodiske spørsmål, bakgrunn og begrunnelser for reglene og for rettspolitiske perspektiver.»

B4. Pensum:

Forslag til nytt pensum:

Arne Fanebust: Innføring i arbeidsrett, 2013, s. 15-257 og s. 265-315, tilsammen 292 sider.

(Dette erstatter gjeldende pensum).

C. JUS 251-2-B Arbeidsrett II.

C1. Betegnelse:

Forslag: Fagets navn skal være «Arbeidsrett fordypning».

C2. Godkjente hjelpemidler til eksamen:

Forslag: Særtrykk av arbeidsmiljøloven av 2005 utgår fra listen.

C3: Emnebeskrivelse/læringsutbytte/mål.

Forslag:

«*Emnebeskrivelse:*

«Arbeidsrett fordypning» utvider perspektivet fra «Grunnleggende arbeidsrett», særlig med hensyn til internasjonal og kollektiv arbeidsrett. I tillegg tar vi opp arbeidstakers stilling ved overføring av virksomhet som et spesialtema.

Arbeidsretten er i økende grad internasjonalisert, ved at så vel arbeidsgivere som arbeidstakere beveger seg over landegrensene og ved at den norske arbeidsretten blir stilt overfor internasjonale krav. Praksis fra den europeiske menneskerettsdomstol samt fra organer som overvåker oppfyllelsen av den europeiske sosialpakt og konvensjoner fra den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO har økende betydning for innholdet i norsk arbeidsrett. Gjennom EØS-avtalen er Norge bundet av den EU-arbeidsrettslige reguleringen, men den norske arbeidsretten blir også sterkt påvirket av EU-regler om fri bevegelse av personer og tjenester, samt EU-konkurranseretten og reglene om offentlige anskaffelser.

I Norge vil de vesentligste arbeidsvilkår for de fleste arbeidstakere, herunder lønn og arbeidstid, være fastsatt ved tariffavtaleregulering. Videre spiller systemet for tariffoppgjør en vesentlig samfunnsøkonomisk rolle. Den kollektive arbeidsretten omhandler tariffavtalen som reguleringsinstrument, herunder systemene for fastsettelse av kollektive lønns- og arbeidsvilkår,

vilkårene for arbeidskamp og kollektive tvisteløsningsordninger som mekling, lønnsnemnd og domstolen Arbeidsretten.

Ved overføring av virksomhet fra en arbeidsgiver til en annen vil arbeidstakerne som hovedregel ha rett til å følge med og å beholde samme arbeidsvilkår som tidligere. Dette reiser praktisk viktige problemstillinger som vil bli tatt opp under «Arbeidsrett fordypning».

Læringsutbytte/mål

Etter endt kurs skal studenten ha god kjennskap til hvordan EU/EØS-retten påvirker norsk arbeidsrett. Studenten skal ha kjennskap til den internasjonale reguleringen av arbeidsforhold, herunder god kjennskap til den menneskerettslige reguleringen i den europeiske menneskerettskonvensjon og den europeiske sosialpakt i den utstrekning disse får betydning på arbeidsrettens område.

Innenfor kollektiv arbeidsrett skal studenten ha god forståelse av tariffavtalen som reguleringsinstrument, god kjennskap til tariffavtalesystemet og det tariffrettslige tvisteløsningssystemet, særlig arbeidstvistloven. En skal også ha kjennskap til utviklingen bak og begrunnelsen for det tariffrettslige systemet, samt oversikt over de viktigste tariffområder.

Studentene skal ha god kjennskap til vilkårene for at det foreligger en overføring av virksomhet og de arbeidsrettslige virkningene av dette.

Studentene skal være i stand til å identifisere, drøfte og analysere problemstillinger innenfor ovennevnte felt. De skal kunne gjøre rede for metodiske spørsmål, bakgrunn og begrunnelser for reglene og for rettspolitiske perspektiver.»

C4. Pensum

Forslag til nytt pensum:

«Jan Fougner m.fl. Kollektiv arbeidsrett, 2004, s. 19-75, s. 107-150, 157-198, 228-240, 251-275, 288-351, 358-359, 427-454, tilsammen 277 sider

Kjetil Steinsvik, Sosial dumping og nasjonal regulering av arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår under EØS-reglene om fri bevegelighet for tjenester, i tidsskriftet "Arbeidsrett", vol. 4 nr. 1 (2007) s. 1-54, 54 sider

Evju, Stein: «Arbeidsrett i møte med Europa: Om utstasjonering, tjenestedirektiv og andre direktiver», Kritisk Juss 2009, s. 244-270, 27 sider.

Ruth Nielsen EU-arbejdsret, 2006 kap. 8 Ligestilling, 46 sider.

Arne Fanebust Innføring i arbeidsrett, 2013, s. 257-265 Virksomhetsoverføring, 8 sider.

Menneskerettighetsutvalgets rapport – Stortingets Dokument 16 (2011-2012) pkt. 21 (s. 110-113) og pkt. 38 (s. 227-234). Til sammen 11 sider.

NOU 2010: 1 Medvirkning og medbestemmelse i arbeidslivet, pkt. 6.1-6.2.5 (s. 75-84), pkt. 6.3 og 6.4 (s. 86-89) og kapittel 7 (s. 90-94), tilsammen 16 sider.

Samlet pensum 439 sider.»

(Dette erstatter gjeldende pensum.)

Bergen 11. juni 2013

Tine Eidsvaag

Kursansvarlig Arbeidsrett spesialemner.

Tilbake til sakslisten

Sak 50/13

Notat til SU

1. Endringer i lærestoffet for Jus 122

Foran årets kurs, ønsker vi kursansvarlige å foreta noen mindre endringer hva gjelder lærestoffet i kurset. Endringene består i å ta bort noen emner som ikke blir behandlet i dybden i Nygaards bok, men som samtidig presenterer studentene for en mengde dommer og kasuistikk. Vi tror at presentasjonen av dette stoffet under lesingen lett blir en kilde til distraksjon, samtidig som det gir begrenset læringsutbytte.

Eksempel på slike grenseganger og emnet er: grensen mellom en og to arbeidsgivere, grensen mellom arbeidstaker og oppdragstaker, grensen mot organansvar. Disse emnene har ikke vært gjenstand for særskilt behandling under forelesningene de senere år. Når kurset bare strekker seg over 8 uker, må noen av de alminnelige reglene skjæres bort. Etter vårt skjønn er det forsvarlig å ta bort de bitene som er nevnt ovenfor.

Med disse grepene tas det bort 10 sider sammenlignet med fjorårets pensum. Alle sidene er hentet fra kapittelet om arbeidsgiveransvar.

Samtidig er det behov for å øke sidetallet på noen få andre punkter for å bringe det i samsvar med den eksisterende profilen hvor de kursansvarlige har ambisjoner om å presentere ulike forsikringsordninger i det helhetlige bildet, slik at studentene får en realistisk presentasjon av den faktiske virkelighet. Videre er det et ønske om å integrere den EU-rettslige dimensjonen, noe som best gjøres gjennom å ta med praksis fra bilansvarslovens område. Av denne grunn blir det naturlig å ta med noen sider fra læreboken om bilansvarslovens § 7. I tillegg er det nødvendig å integrere passiv identifikasjon i den materielle sammenhengen, fordi både dommer og oppgaver er lettere å forstå dersom man har kjennskap til emnet. Videre vil en inkludering av emnet stå best i samsvar med det forhold at emnet skadelidtes medvirkning ligger innenfor det området hvor det kreves ”grundig kjennskap”. Emnet er knapt og godt beskrevet i Nygaards bok, har vært inne i lærestoffet før, og bør i det hele ikke representere noe problem for læringen – snarere berike helheten.

Endringene på disse punktene utgjør til sammen 16 sider.

Etter dette foreslås det altså en netto økning av antall sider med 6 sider.

Vi viser for øvrig til beskrivelsen av lærestoffet i eget dokument. Vi gjør oppmerksom på at vi her har tatt inn Magne Strandbergs artikkel av 2012 om arbeidsgiveransvar som tilleggslitteratur. Det er en kvalitativt god artikkel som er egnet til å oppdatere en del av Nygaards fremstilling.

2. Endringer i kursbeskrivelse og beskrivelse av læringsutbytte

Vi har foretatt noen mindre justeringer i beskrivelsen av kurset, se dokumentet om kursinnhold og læringsutbytte.
Vi har i samme dokument endret beskrivelsen av læringsutbytte i samsvar med det som følger av kvalifikasjonsrammeverket med tilhørende dokumenter og prodekanens mail i forkant av studieårsmøtet den 18. juni.
En særskilt endring er at de kursansvarlige vil flytte emnet lempning av erstatningsansvaret fra området for ”anvendbar kjennskap” til området for ”dyp

forståelse og grundig kjennskap". Realiteten i dette er omskrevet i samsvar med den tilnærming som tilfredsstiller kvalifikasjonsrammeverket, jf. eget dokument. Endringen gjøres for bedre å speile den praktiske virkningen og betydningen av lempningsregelen i erstatningsrettens system. Av disse grunner bør emnet behandles på lik linje med for eksempel regler om skadelidtes medvirkning.

3. Endring i prøvingsformer

Prøvene på Jus 122 har tradisjonelt bestått av praktikum- og teorioppgaver. I erkjennelse av at prøvningsformene er egnet til å påvirke studieatferden, ønsker vi å legge inn et nytt element i prøvningen, nemlig flersvarsoppgaver. Disse kan skrives slik at man lett tester forståelse. De gir stor objektivitet og rettssikkerhet under karaktervurderingen, og de tar liten tid på selve prøven. Vi antar at det vil ta en kort del av prøvetiden å svare på tre godt utformede spørsmål av den typen som er formulert under.

Eksempel:
Hvilken betydning har det under culpavurderingen at skadevolder er forsikret?

a) Det medfører en strengere aktsomhetsvurdering enn normalt
b) Det medfører en mildere aktsomhetsvurdering enn normalt
c) Det har ingen betydning

Det riktige svaret er c). Etter vårt skjønn følger svaret av forståelse for faget, mens det å svare a eller b vil vise at kandidaten kanskje ikke har den aller beste forståelse.

Vi tenker oss at slike oppgaver kan skape en større interesse for helheten i stoffet fremfor pugging av momenter og forberedte «programmer» for å skrive drøftelser. Spørsmålene er også egnet til å sikre at alle deler av lærestoffet reelt blir en del av eksamensstoffet.

Prøvesvarene vil inngå i en helhetsvurdering, og vil ha størst betydning i tilfeller hvor kandidaten er i grenselandet mellom to karakterer i sin samlede besvarelse av praktikum- og teorioppgaven. Det er ikke meningen å utvide mengden arbeid som studentene skal prestere på eksamen, og det nye tillegget vil derfor bli hensyntatt når man utformer størrelsen på praktikum- og teorioppgaven.

Bergen, juni 2013

Anne Marie Frøseth Bjarte Askeland

Emnebeskrivelse Jus 122 Høst 2013

Krav til studierett

MAJUR

Mål og innhald

Kurset tar sikte på å gi studentene en grunnleggende og god forståelse for de sentrale vilkårene for erstatning utenfor kontraktsforhold.

Erstatningsreglene tar sitt utgangspunkt i at skaden blir hvor den rammer, med mindre det finnes et rettslig grunnlag – *et ansvarsgrunnlag* -- for at andre skal erstatte skaden. Slike ansvarsgrunnlag gir retningslinjer for å avgjøre spørsmålet om når den påståtte skadevolderen skal bære tapet som følger av skaden istedenfor den skadelidte.. Kurset behandler også de to øvrige grunnvilkårene for erstatning; årsakssammenheng og erstatningsrettslig relevant skade.

Grunnvilkåret om årsakssammenheng innebærer et krav om at det må foreligge en faktisk årsakssammenheng mellom det ansvarsbetingende forhold og skaden. Det stilles visse krav til denne sammenhengen: Den påståtte skadevolderen blir bare ansvarlig hvis den konkrete årsaksfaktoren er så vidt vesentlig i årsaksbildet at det er rimelig å knytte ansvar til den. Videre kreves det tilstrekkelig nærhet i årsakssammenhengen, med andre ord at en skadefølge ikke må anses for å være fjern og avledet.

Det tredje grunnvilkåret er at skaden knytter seg til en interesse på skadelidtes hånd som er erstatningsrettslig vernet. Slikt vern foreligger som hovedregel bare hvor skaden har ført til et økonomisk tap, men loven hjemler erstatning også for ikke-økonomisk tap. Erstatningsrettslig relevant skade deles gjerne inn i ulike skadetyper; personskade, tingsskade eller annen formuesskade.

Kurset omhandler også regler om utmåling av erstatningsbeløpet. Hovedregelen er at skadelidte skal ha full erstatning. Dette innebærer at skadelidte økonomisk skal stilles som om skaden ikke hadde inntruffet.

Hvis skadelidte har medvirket til skaden ved egen skyld, kan erstatningsbeløpet avkortes med hjemmel i skadeserstatningsloven av 1969 § 5-1. Erstatningsbeløpet kan uavhengig av skadelidtes medvirkning reduseres dersom ansvaret er urimelig tyngende for skadevolderen jf. skadeserstatningsloven § 5-2.

Reglene om erstatning utenfor kontrakt er bare delvis lovfestet. Mange viktige regler er ulovfestede og basert på de retningslinjer som kan utledes fra Høyesteretts praksis. Et mål med kurset er derfor at studentene skal kjenne til og analysere sentrale høyesterettsdommer på erstatningsrettens område. Kurset omhandler hovedsakelig konkrete erstatningsspørsmål som oppstår ved personskader. Kurset gir derfor også en innføring i praktisk viktige regler om kompensasjon for personskade i enkelte særlover. I kurset skal særlig trafikkskadene og yrkesskadene berøres, gjennom en behandling av enkelte regler i bilansvarsloven av 1961 og yrkesskadeforsikringsloven av 1989.

Erstatningsretten påvirkes av internasjonale regler, særlig EU-rettens rettsakter. Kurset vil derfor ta sikte på lære studentene om slike regler og om hvordan disse metodisk kan behandles.

Læringsutbyte/resultat

Etter at kurset er gjennomført forventes studenten å ha følgende læringsutbytte når det gjelder kunnskap:

Studenten skal

- ha kunnskaper om grunnleggende regler og sammenhenger i erstatningsretten

- kunne gjøre rede for viktige erstatningsrettslige begreper

- ha dyp forståelse og gode kunnskaper innenfor emnene erstatningsrettslig relevant skade, ansvarsgrunnlag, årsakssammenheng, skadelidtes forhold (herunder skadelidtes medvirkning) og lempning.

- ha praktisk anvendbar forståelse for og kunnskaper om øvrige emner innenfor lærestoffet; utmåling, solidaransvar og regress, forholdet mellom erstatning og trygde- og forsikringsdekning; særskilt yrkesskadeforsikring og motorvognforsikring, samt den europeiske rettens innvirkning på norsk erstatningsrett.

Etter at kurset er gjennomført, forventes studenten å ha følgende læringsutbytte når det gjelder ferdigheter:

Studenten

- kan finne frem til, identifisere, systematisere og formulere erstatningsrettslige argumenter så vel muntlig som skriftlig.

- kan resonnere seg frem til et faglig forsvarlig standpunkt gjennom avklaring av spenninger mellom ulike typer gyldige erstatningsrettslige argumenter.

- kan foreta en selvstendig analyse av erstatningsrettslige problemstillinger på en grundig, helhetlig, kritisk og balansert måte.

- kan anvende anerkjent juridisk metode til å analysere praktisk aktuelle erstatningsrettslige problemstillinger, herunder drøfte, argumentere og selvstendig ta standpunkt til problemløsningen.

- behersker en juridisk metode som omfatter bruk av lovfestede og ulovfestede erstatningsrettslige rettskilder, samt EU-rettskilder og europeisk «soft law». - kan arbeide i gruppe med andre som en deltaker som bidrar aktivt til en akademisk diskusjon av praktiske erstatningsrettslige problemstillinger med teoretiske implikasjoner, herunder kommentere og evaluere andre studenters juridiske analyser og selv motta og gjøre bruk av slike kommentarer.

- kan drøfte erstatningsrettslige spørsmål i et rettspolitisk perspektiv, samt relatere norsk erstatningsrett til erstatningsretten på europeisk nivå.

Etter at kurset er gjennomført, forventes studenten å ha følgende læringsutbytte når det gjelder generelle ferdigheter:

Studenten

- kan drøfte juridiske spørsmål som i høy grad må avgjøres på bakgrunn av rettspraksis og ulovfestede regler, og ha en metodisk forståelse for særlige argumentasjonsmåter som disse rettskildene forutsetter.
- kan drøfte og argumentere på en måte som fremhever og tar stilling til internasjonale rettskilders betydning for rettsområdet.
- har en oversikt over og forståelse for varianter av rettslig samspill mellom generelle lovfestede og ulovfestede regler, spesialregler og internasjonale rettskilder.
- har oversikt og forståelse for ulike offentligrettslige og privatrettslige kompensasjonssystemers rettslige sammenheng og gjensidige påvirkning.

Undervisning og omfang

Kurset strekker seg over åtte uker. Kurset inneholder seks obligatoriske arbeidsoppgaver, en obligatorisk kursoppgave og en avsluttende skoleeksamen.

Forelesninger: Det avholdes 24 forelesningstimer konsentrert om å gi oversikt over faget, vanskelige spørsmål og oppdatering. Disse består av en konsentrasjon av 14 forelesningstimene innledningsvis kommer senere seks av forelesningstimene dels som "etterlesninger" som kobles til konkrete problemer studentene har møtt på under arbeidet med oppgavene. Kort tid før eksamen avholdes så en to timers eksamensforberedende forelesning.

JUS122 / Skadebot

Innføringslitteratur (etter behov):

Peter Lødrup/Jon Asland: Oversikt over erstatningsretten 7. utgave, Oslo 2011.

Kjernelitteratur:

- Nils Nygaard: Skade og ansvar 6. utgave 2007 kap. 1, kap. 2, kap. 3. I, II, III 1-4 (s. 59-114), kap. 3. IV 1 og 3 (s. 124-126,129-132), kap. 3. V. 4 (s. 146-148), kap. 3 VI (s. 156-164) kap. 3. VII 1 (s. 164-167), kap.4 I, II s. 220-224, s. 231-244, 247-253. III, IV., 1-6 (s. 283-295), kap. 4. V 3-6 (s. 303-321), kap. 5, kap. 6. I 1-6 (s. 385-398), kap. 6. II, III 1-4 (s. 411-420).

- Peter Lødrup: Lærebok i erstatningsrett, 6. utgave Oslo 2009 kap. 5 IV, kap. 8 X.
- Are Stenvik: Erstatningsrettens internasjonalisering, Tidsskrift for Erstatningsrett 2005 **s. 33-61**.
- Bjarte Askeland: "Principles of European tort law» og norsk erstatningsrett, i Rett og toleranse, Festskrift til Helge Johan Thue (Oslo 2007) s. 24-37.
- Study group on a European Civil Code: Principles of European Law, Volume 7: Non-Contractual Liability Arising out of Damage Caused to Another (PEL. Liab. Dam), Prepared by Christian von Bar, Oxford 2009, ISBN: 978-0-19-992941-3; **s. 3-16.**

- European Group of Tort Law: Principles of European Tort Law, Text and Commentary Wien 2005 ISBN: 3-211-23084-x, h., 978-3-211-23084-8,h **s. 2-10**

(Det vil bli laget et kompendium med tekstene i kjernelitteraturen som kommer i tillegg til Nygaards bok.)

Tilleggslitteratur:

- Peter Lødrup: Lærebok i erstatningsrett, 6. utgave 2009.
- Magne Strandberg: Arbeidsgivers ansvar for skader hans arbeidstaker volder ved forsett, Jussens venner 2012 s. 33-68

Tilbake til sakslisten

Sak 51/13

JUS131 Kontraktsrett II Kursansvar og litteratur

Fra: Erik Monsen
Sendt: 14. juni 2013 11:35
Til: Johanne Spjelkavik
Kopi: Knut Martin Tande; Hilde Hauge; Nina Berstad Strandbakken
Emne: JUS131 - SU

Hei Johanne

Kursansvar JUS131 høst 2013 blir delt mellom Hilde og meg.

Forslag til pensumendringer:
- Tillegg til hovedlitteratur: Erik Monsen, Primært rettsgrunnlag i kontraktsretten, Jussens Venner 5/2012 s. 319-345
- Tillegg til tilleggslitteratur: (1) Hilde Hauge, "Som den er"-forbehold: Særlig om hvilke objektive avvik ved kontraktsgjenstanden som kvalifiserer for kjøpsrettslig mangel, Jussens venner 2010 s. 255-293. (2)
Erik Monsen, Om reklamasjonsregler, passivitetsprinsipper og realitetsdrøftelser, Jussens Venner 2010 s. 147-20

Kan dette bli fremmet som saker til neste ukes møte i SU?

Vh Hilde og Erik

_____

Erik Monsen
Professor i rettsvitenskap / Law Professor
Det juridiske fakultet, UiB / Law Faculty, University of Bergen
P.b. 7806, 5020 Bergen
T: +47 5558 9649 | F: +47 5558 9571 | www.uib.no/jur

_____

Tilbake til sakslisten